

Remiss avseende Betänkandet Service i glesbygd (SOU 2015:35)

Näringsdepartementets dnr N2015/2989/HL

Jordbruksverket har fått möjlighet att lämna synpunkter på ovanstående remiss.

Jordbruksverket har regeringens uppdrag att arbeta för ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv på landsbygden. Vårt arbete syftar till en levande landsbygd och ett hållbart samhälle. Inom begreppet levande landsbygd rymms frågorna om att kunna bo, verka och leva på landsbygden. Jordbruksverket är också förvaltningsmyndighet för de program som rör regeringens politik för landsbygdsutveckling.

För att kunna bo, verka och leva på landsbygden krävs vissa grundläggande förutsättningar. Det är angelägenheter som i allra högsta grad berörs av frågor kring grundläggande kommersiell service.

Föreliggande yttrande ska ses mot bakgrund av detta uppdrag.

Jordbruksverket deltar gärna i en dialog med berörda myndigheter och övriga aktörer när det gäller frågor kring grundläggande kommersiell service med landsbygden som perspektiv.

Jordbruksverket anser att utredaren gör en gedigen analys av utmaningar och möjligheter för att skapa tillgänglighet till service i Sveriges lands- och glesbygder.

Sammanfattning

- Jordbruksverket tillstyrker utredarens förslag.
- Jordbruksverket vill även lämna ett antal generella synpunkter.

Synpunkterna utvecklas under respektive rubrik i avsnittet Jordbruksverkets ställningstagande.

Jordbruksverkets ställningstagande

Jordbruksverket vill inom följande områden lämna synpunkter, som vi anser ska beaktas i det fortsatta arbetet.

Grundläggande kommersiell service och infrastruktur

– Utredningen framhåller att tillgång till dagligvaror och drivmedel, apoteks- och postservice samt betaltjänster är att anse som grundläggande kommersiell service. En grundläggande nivå av kommersiell service kan anses vara uppnådd när grundläggande kommersiell service är så tillgänglig att vardagen fungerar på ett tillfredsställande sätt för människor och företagande. Utredningen menar också att mobiltelefoni och bredband numera är grundläggande infrastruktur som privatpersoner och företag är beroende av för information, kommunikation och betaltjänster. De utgör en förutsättning för att annan service ska fungera.

Jordbruksverket vill betona vikten av att tillgång till samtliga de fem tjänster som utredningen anger måste ingå i utbudet för att den kommersiella servicen ska anses som grundläggande. Jordbruksverket instämmer till fullo i utredningens definition av grundläggande nivå och att man då ska beakta förutsättningarna både för enskilda personer och för företagande. Jordbruksverket delar också utredningens syn på mobiltelefoni och bredband som en förutsättning för att annan service ska fungera.

Servicefrågorna bör ses i ett större sammanhang

– Utredningen pekar på att servicefrågorna bör ses i ett större sammanhang. Glesbygden erbjuder miljöer som ger goda förutsättningar för företagande i olika branscher. En är besöksnäringen som växer snabbt och bidrar till sysselsättning i hela landet. Många företag finns också inom den gröna sektorn, som har en stor potential. Utredningen pekar på att många framtida företag kan växa inom eller komma ur den gröna sektorn, d.v.s. jordbruk, trädgård och skogsnäringarna. Utredningen nämner också tillverkningsindustrin som viktig för sysselsättningen i glesbygd. För att den potential som finns i många glesbygder ska kunna tas tillvara behövs service som gör att företag kan bedriva verksamhet. Attraktiviteten skulle försämrats avsevärt utan en rimlig tillgång till kommersiell och offentlig service.

Jordbruksverket anser att utredningens konstaterande avseende servicens betydelse för attraktiviteten är centralt för möjligheten att kunna bedriva näringsverksamhet i lands- och glesbygder.

E-handeln ökar

– Tendensen är att e-handeln ökar kraftigt i glesbygden och i glesbefolkade regioner skriver utredningen. Man nämner ett antal exempel där e-handel kan vara början på något större. I stället för att se e-handeln som ett hot mot den fysiska handeln ser allt fler att näthandeln kan vändas till en fördel och bidra till lokal utveckling.

Jordbruksverket delar utredningens uppfattning att det är viktigt att se e-handeln som en möjlighet för den lokala marknaden och därigenom kunna utveckla möjligheterna till service och företagande i bygden. I detta sammanhang är det

centralt att kunna ha tillgång till goda elektroniska kommunikationer och en väl fungerande post- och paketservice.

Ansvar för servicefrågorna

– Utredningen beskriver på ett utförligt sätt befintliga stöd till kommersiell service. Landsbygdsprogrammet 2014 – 2020 innehåller en satsning om 750 miljoner kronor för stöd till kommersiell service. Via landsbygdsprogrammet finns möjligheter till stöd till flera typer av investeringar och till kompetensutveckling. Utredningen pekar på att det finns behov av informationsinsatser såväl i förhållande till berörda handlare som till handläggare på myndigheterna. Tillväxtverket bör vara det organ som ansvarar för att utföra de samlade informationsinsatserna.

Jordbruksverket ser det som betydelsefullt att det finns en sammanhållande funktion för servicefrågorna. Jordbruksverket delar utredningens uppfattning att det finns behov av informationsinsatser och att Tillväxtverket har en viktig sammanhållande funktion.

Jordbruksverket vill trycka på behovet av samordning mellan de olika stöden för kommersiell service inom landsbygdsprogrammet och stöd enligt förordningen om stöd till kommersiell service samt de båda av utredningen föreslagna stöden.

Jordbruksverket anser att det är viktigt att få med lokala och regionala aspekter och därigenom delaktighet i arbetet med att utveckla den kommersiella servicen i serviceglesa områden. Länsstyrelser, samverkansorgan och regioner har en betydelsefull funktion i processen med att samordna och utveckla arbetet för servicelösningar. Kommunernas översiktsplaner med en strategisk inriktning som innehåller program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen är ett viktigt verktyg för att skapa delaktighet i processen med servicefrågorna. Det gäller att ta vara på det lokala och ideella engagemanget.

Statliga bolag

– Utredningen pekar på att Apoteket, PostNord, Svenska Spel och Systembolaget har ombudsverksamhet i glesbygd. Apoteket och PostNord svarar för tjänster som ingår i en grundläggande kommersiell service. Svenska Spels och Systembolagets ombudsverksamhet bidrar också till dagligvarubutikernas attraktivitet. Utredningen menar att de statliga bolagen bör ta ett särskilt ansvar för att det ska finnas ombudsfunktioner på de försäljningsställen som mottar de nya stöd som utredningen föreslår samt i glesbygd i övrigt mot bakgrund av sina samhällsuppdrag. Utredningen föreslår också regionala utvecklingsprojekt i syfte att trygga tillgången av postservice i glesbygden.

Jordbruksverket delar utredningens uppfattning. Ombuden har en avgörande betydelse för att skapa en grundläggande kommersiell service. Samordning mellan de statliga bolagen kan vara ett sätt för att upprätthålla ett väl fungerande ombudsnät och förhoppningsvis kunna göra ytterligare ombudsetableringar.

Jordbruksverket ser det som mycket viktigt att genom regional och lokal samverkan med PostNord hitta lösningar för postservicen i glesbygd.

Uppdrag till Tillväxtverket

– Utredningen föreslår att Tillväxtverket bör medverka till att regioner och länsstyrelser genomför insatser till stöd för glesbygdskommuner som vill utveckla lokala servicelösningar. Insatserna bör särskilt inriktas på kommuner som helt eller delvis ligger i områden med låg eller mycket låg tillgänglighet till tätorter.

Jordbruksverket ser detta som ett viktigt förslag. Jordbruksverket delar också utredningens uppfattning att det förutom pengar är betydelsefullt med stöd till lokala och regionala processer och till erfarenhetsutbyte.

Landsbygdsprogrammet, havs- och fiskeriprogrammet och lokalt ledd utveckling

– Jordbruksverket är förvaltningsmyndighet för landsbygdsprogrammet, som består av stöd och ersättningar som är till för att utveckla landsbygden. Miljö, hållbar utveckling och innovation är prioriterat. Programmet ska i likhet med andra program bidra till att nå det övergripande EU-målet Smart och hållbar tillväxt för alla.

Leader är en metod för landsbygdsutveckling, där de som bor och verkar i området driver utvecklingen. I nuvarande programperiod som pågår mellan 2014-2020 är det möjligt att jobba med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden inom fyra fonder. Det är Jordbruksverket som ansvarar för samordningen av de fyra fonderna. Sverige är unika inom EU genom att vi involverar alla fyra europeiska struktur- och investeringsfonderna i arbetet med lokalt ledd utveckling. De fyra fonderna är jordbruksfonden för landsbygdens utveckling, havs- och fiskerifonden, socialfonden och regionala utvecklingsfonden. Jordbruksverket är förvaltningsmyndighet för lokalt ledd utveckling för alla fonderna.

Jordbruksverket är även förvaltningsmyndighet för havs- och fiskeriprogrammet, som består av stöd och ersättningar för att utveckla ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart fiske i Sverige, och även det syftar mot det övergripande målet inom EU.

Vi vill också peka på Landsbygdsnätverkets betydelse för att knyta ihop aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Alla intresseorganisationer och myndigheter, som är verksamma på nationell nivå och som är viktiga för att nå målen med landsbygdsprogrammet, havs- och fiskeriprogrammet samt lokalt ledd utveckling kan bli medlemmar i Landsbygdsnätverket.

Utredningen tar upp att Landsbygdsprogrammet 2014-2020 innehåller en satsning om 750 miljoner kronor för stöd till kommersiell service. Man beskriver

investeringsstöd till kommersiell service och stödmöjligheter till olika typer av kompetensutveckling och kunskapsöverföring för handlarna. Utredningen pekar också på den del av landsbygdsprogrammet, inkluderat i dessa 750 miljoner kronor, som avser frågorna som rör utveckling av lokal service. För denna satsning, som i huvudsak ska användas till olika slags utvecklingsprojekt i länen, är Tillväxtverket nationell stödmyndighet. Här föreslår utredningen ett uppdrag till Tillväxtverket, vilket berörs under föregående rubrik i yttrandet.

Jordbruksverket vill peka på de olika möjligheter till finansiering som finns inom landsbygdsprogrammet. Jordbruksverket vill också framhålla betydelsen av samverkan mellan de olika aktörer som beslutar om stöd till kommersiell service. Länsstyrelserna har en viktig roll i samband med deras ansvar för investeringsstödet samt stödet för kompetensutveckling som finns inom landsbygdsprogrammet. Samtidigt vill Jordbruksverket även betona betydelsen av de nätverk och det engagemang som finns representerat på lokal, kommunal och regional nivå genom leaderområdena.

Administrativ börda

– Utredningen tar upp den administrativa bördan för handlarna när det gäller att söka de föreslagna stöden och behovet av ekonomisk rapportering från handlarna. Utredningen menar att det är viktigt att förenkla så mycket som möjligt och föreslår en modell som minimerar den administrativa bördan för handlarna samtidigt som det bör leda till en effektivare handläggning för stödmyndigheten.

Jordbruksverket ser arbetet med att skapa enkla, tydliga och förutsägbara regelverk som betydelsefullt för att främja utveckling och tillväxt på landsbygden.

Jordbruksverket ser positivt på utredningens ambition med förenkling.

I detta ärende har generaldirektören Leif Denneberg beslutat. Magnus Nordgren har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf chefsjuristen Anders Swahnberg, Niclas Purfürst, Helena Ingvarsson och Eva-Marie Järneteg deltagit.

Leif Denneberg

Magnus Nordgren